

enthusiast

вечният годеник

АНИЕС ДЕЗАРТ

Един от деветимата финалисти на
наградата *Гонкур* за 2021 г.

АНИЕС ДЕЗАРТ

вечният гогеник

enthusiast

София, 2022

Agnès Desarthe
L'éternel fiancé

Copyright © Editions de l'Olivier, 2021
Published by arrangement with Lester Literary Agency & Associates

Тази книга е публикувана с подкрепата на Програмата за помощ на книгоиздаването на Френския институт.

Аниес Дезарт
Вечният годеник
© Силвия Колева, превод, 2022
© Яна Арзиропулос, дизайн на корицата, 2022
© Olga Karpushina, Alexei Vanyashin for Cyreal, наборен шрифт Lora (SIL Open Font License), 2022
© Jos Vuiwenga for Exljbris, наборен шрифт Museo Cyrillic (exljbris Font Foundry Free Font License Agreement), 2022
© Enthusiast – запазена марка на „Алто комюникейшънс енд пбълишинг“ ООД, 2022

ISBN 978-619-164-495-7

Единствено умира все още нероденото.
До миналия блясък се губи бъдеще без цвят.
Безформен утрешният ден е и пред възвисеното,
усилието мъдро съчетало то със неговия резултат.¹

Гийом Аполинер
„Алкохоли“
1913 година

¹ Превод от френски – Силвия Колева. – Б. ред.

Златният зраг

Децата от детската градина вървят в редица по гвечки и се гържат за ръце. Отиват в кметството, за да слушат коледния концерт. Всички знаят какво е Коледа! Но дали знаят какво е концерт? Ето ги – вече седят в Сватбената зала. А от тавана виси огромен полилей с кристални висулки. Заплашително. Може да ги премаже, ако падне. Така поне си мисли едно малко момиченце, което седи точно под него. Само на четири годинки е. У тях винаги звучи музика. И то е доволно, че ще я слуша и сега. Изброява наум имената на композиторите, които майка му и баща му харесват. Например Бетовен, но мама предпочита Брамс. Или Шуберт, когото таткото обожава, но пък най-голямата му сестра Лиз иска да слуша само Шопен.

Момиченцето седи върху гланите си и гледа как оркестрантите заемат местата си. Диригентът вдига палката. Учителките от различните училища в квартала, които са довели тук класовете си, повтарят „Ш-ш-т! Тихо!“... Децата утихват. Мислят си, че Дядо Коледа може би ще дойде. Обещали са им, че това ще стане, ако са послушни. На малкото момиченце не му пука за Дядо Коледа. То се интересува само от музиката.

Диригентът спуска елегантно дясната си ръка надолу и вдига лявата. Извисява се мелодия, в която са примесени десетки гласове. Дъхът на момиченцето секва... Звукът е

толкова силен! Цялото му тяло вибрира – от стегнатите пръсти в лачените обувки, извадени от гардероба за случая, до дългите мигли, които придават на погледа му тъга и кротост.

А после изведнъж, като че ли подчинявайки се на някаква заповед свише, момчето пред нея се обръща и я гледа. Никога не го е виждала. Не е ученик от „Златният град“ (така се казва нейната детска градина). Кой е този натрапник?! От коя ли градина е? Косите му са рошави. Приличат на пенеста маса. Не може да определи дали са сресани наляво, или надясно, но му придават малко разкривен вид. Казва ѝ, че я обича. Обяснява, че я е избрал сред всички момичета в залата, защото има любопитни очи. Как се осмелява да ѝ говори, когато музиката вече е започнала?! Момиченцето си мисли, че ако му отговори, ще ги порази мълния. Затова си мълчи. Но ето че той настоява: „Обичам те, защото очите ти са любопитни“.

Понеже не знае как да го накара да замълчи, тя възразява: „Аз пък не те обичам, защото косите ти са рошави“. Момчето мълчаливо плаче, а момиченцето е спасено. Само че под влиянието на божествената музика си мечтае, че вече са сгодени. А също и защото се намират в Сватбената зала.

Десетки години по-късно тя е убедена, че това момче, което среща случайно на равни промеждутъци от време и което не всеки път си спомня името ѝ, ѝ принадлежи завинаги.

Както и в музиката, тя винаги може да започне творбата отначало и всичко се навързва. Той ѝ казва, че я обича, защото очите ѝ са любопитни, а тя му отговаря: „И аз също, защото косите ти са рошави“. Така всичко започва отначало.

ПЪРВА ЧАСТ

Сестрите и родителите ми

Имах две сестри, майка и баща. Най-обикновено семейство. Въпреки всичко обаче, в детските ми представи семейството ни не бе като другите наоколо. Принадлежахме към клана Капулети, а всички останали бяха Монтеки. Един ден сестра ми Луиз ми заяви, че такова усещане като моето било сред най-разпространените на земята. „Погледнато отвън – довери ми тя с мелодичния си глас, – всички семейства изглеждат нормални, но ако се вгледаш в тях отвътре, се натъкваш на потресаващи неща: непременно има някоя изкукала леля със скандална биография, някой забулен в тайнственост далечен братовчед, чичо педофил, пелтеци, бърборковци, подлеци, гении или светци, горделивци, нечистоплътни личности, че и някои пишман-спортисти.

Сестра ми имаше право. Под микроскоп клетките вече не бяха обикновени кръгчета. Бълбукаха отвътре. Луиз е адвокат, специалист по човешките права. Мисля, че никога не съм срещала по-рационален човек от нея. Само че понякога, когато я наблюдавам тайно, докато тя спокойно и с невероятна точност сипе аргументи, като по-скоропее, отколкото говори, забелязвам, че подгъвът на поламата ѝ е разпран, а някой немурен кичур е успял да се скрие от боята за коса.

Да, тези подробности не са от значение и не заслужават внимание, но не знам как и защо ми напомнят времето, когато с нея, по-малката ми сестра Дора и баща ни се опитвахме да свирим квартета в ми бемол мажор на Фани Менделсон Хензел² (всъщност се опитвахме отново и отново да разчетем творбата).

Лиз свиреше на виола и бе най-добрата музикантка от четиримата. Нашите занимания се провеждаха редовно от деветата до четирнадесетата ми година. Често не изсвирвахме повече от три такта за час и половина, защото Лиз все не бе удовлетворена. Правеше едва забележимо движение с брадичката си и заприличваше на булдог. Веднага разбирахме, че няма смисъл да продължаваме. Баща ми пръв вдигаше лъка си, а Дора спираше последна, защото преди това изсвирваше някоя нота и така изразяваше раздразнението си. Нямахме как да се съргдим на Дора! По време на първите ни репетиции тя бе едва на седем години и току-що бе започнала да учи виолончело. Не бе в състояние да изпълни цялата партитура (защото си бе истинско чудо човек да я разчете), но пък успяваше да изсвири добре някой фрагмент и дори да акцентира върху кулминацията.

Свирехме лошо и фалшиво творба, която все още никъде не бе записана, така че съдържахше доста тайнственост. Въпреки че бяхме аматьори и не само свирехме с грешки, но понякога изпълнението ни си беше чиста какофония, Лиз все някак успяваше да подобри жалките ни репетиции. Баща ми винаги се съобразяваше с преценката ѝ – той, който не се подчиняваше на нищо, дори на разписанието на влаковете! С помощта на брадичката си Лиз властваше над нас, сякаш в нея се бе вселил духът на нещастната сестра на Феликс Менделсон. Искаше ми се да я попитам: „Познаваш ли други семейства, където ба-

² Фани Менделсон Хензел (1805-1847) – немска композиторка и пианистка от ранната романтическа епоха, сестра на Фридрих Менделсон Бартолди. Известна също като Фани Менделсон Бартолди. – Б. пр.

щата (самоук цигулар) и неговите три дъщери, които е обучил в основите на музиката, преди да отстъпи това право на съседката от долния етаж (мадам Реми, флейтистка в Парижкия оркестър), се събират веднъж или два пъти седмично в мъничкия хол (където две от момичетата спят на дивана) и упорито се опитват да свирят все една и съща творба на съвършено непозната композиторка?“. Искаше ми се да я разпитам и за сляпата ни леля Колет, която шиеше без никаква трудност вечерни рокли за клиентките си и разправяше, че изгубила зрението си ей така, изведнъж, след като целунала някакво момче в устата. „Мръсен християнин!“ – уточняваше след кратко мълчание близначката ѝ Жаклин.

Преди да отида в прогимназията, никога не бях изпитвала желание да бъда като всички останали. Желаях най-много от всичко обичта на родителите си, компанията на сестрите си, галещата успокоителна топлина на домашното огнище. Когато изпуснехме някой влак (защото баща ми винаги проявяваше неохота да се подчини на разписанията на Националните железници), сядах послушно на куфара и вземах един от сандвичите, приготвени от майка ми, за да кротуваме, докато чакаме. Тя вадеше от кошницата си всякакви остатъци от хладилника: сирене с очарователен ореол от мухъл по краищата, отпадъци от салата и варени зеленчуци, къшеи хляб, парченца гъши дроб, които изстързваше със сгъваемия си нож – винаги неотлъчно с нея.

Не ми се струваше странно да дъвча тези боклуци, които други хора биха изхвърлили, както и не смятах за уморително да седя три-четири часа на течението на гарата, защото, вместо да тръгнем навреме за влака, баща ми оформяше с ножичките си за нокти мустаците си, обикаляше зоопарка и дълго се любуваше на едно меланхолично ему или пък оставаше в колата, за да изслуша чак до края

директното излъчване по радиото на „Смъртта и момичето“³ от Шуберт.

Намирах за нормално и общоприето човек да не се къпе с бански, а по бельо. („Ами че каква е разликата? – питаше раздразнено майка ми. – Важното е да не ви се вижда задникът, нали така?“ и изобщо не забелязваше погледите на летовниците по плажа и на спасителите, когато по време на учебната година ходехме така облечени на басейна.) Смятах нашите семейни шеги за госта оригинални и развеселяващи и не разбирах защо другите хора: съучениците ми, учителите и учителките, познатите ни и дори приятелите ни не си примираха от смях, когато някой от нас опулваше очи при вида на чиния, пълна с лакомства, и лукаво питаше: „Ама кой ще изяде всичко това?“.

Светът – това бяхме ние, а останалата му част оставаше извън обсега на късогледия ми поглед.

Когато станах на единадесет години, всичко се промени. Дали се дължеше на настъпващата ми зрелост, на по-вечето време, което прекарвах извън дома ми, или просто на факта, че по време на междучасията разговорите бяха заменили игрите? Вече не скачахме на въже, не покорявахме с ластика височини от глезените до раменете, а понякога (при по-сръчните или по-големите момичета) чак до вдигнатите над главата ръце. Свършено бе и с игрите на топчета и с настолните игри. В двора на училището вече предпочитавме да стоим под платаните, вместо да се спускаме по пързалката. Сядяхме по турски на асфалта на групи по три-четири момичета и сравнявахме вкусовете си: „Каква музика харесваш?“, „О, и аз също, обожавам я!“ или „Какви джинси ще си купиш?“, „Ама направо имаш късмет, майка ми не ще и да чуе, били много скъпи...“

Не познавах нито една марка за грехи. Носех грехите, които Луз не можеше вече да облече, защото бе израсна-

³ Началото на струнен квартет в ре минор. – Б. пр.

ла. Не ходехме по магазините, за да заредим гардеробите си с пролетни дрехи или да купим облекло за началото на учебната година. Веднъж-два пъти в годината получавахме големи розово-бели пепитени чували, пълни с неща от братовчедите ни в Гренобъл, чийто баща бе фабрикант, и това ни стигаше.

Нямахме телевизор, но аз бързо разбрах кои предавания от събота вечер бяха в основата на разговорите. Говорехме за певци и певици, за групи. Дали те принадлежаха към стила на вариетето или попмузиката? Нямах никаква представа. Не знаех дали трябва да се присъединя към феновете на Клод Франсоа⁴, или Мишел Делпеш⁵. Или бе за предпочитане да съсредоточа вниманието си върху „Доорс“ и „Супертрамп“⁶, чиито рекламни афиши четях по кориците на списанията, каквито родителите ми не купуваха и аз дебнех по будките за вестници. Смятах, че Мишел Полнарев⁷ е руски певец, а Стоун и Шарден⁸ – двойка американци.

Веднъж едно момиче от нашия клас ме покани в дома си. Името ѝ бе Делфин Карнак. Предложи ми да хапнем, а после да си напишем заедно домашното по английски. Когато нашата учителка госпожица Естеф ни попита кой обича чужди езици, единствено аз бях вдигнала ръка. От това Делфин Карнак логично бе заключила, че аз съм най-подходящата, която може да ѝ помогне да отговори правилно на въпроси като *What is John doing in the garden?*

След като унищожихме пакет шоколадови бисквити,

⁴ Клод Франсоа (1939-1978) – прочут френски певец през 60-те и 70-те години на 20 в. Умира на 39 години при нелеп домашен инцидент. – Б. пр.

⁵ Мишел Делпеш (1946-1916) – френски певец и автор на песни. – Б. пр.

⁶ Британска рокгрупа, основана през 1969 г. – Б. пр.

⁷ Мишел Полнарев – френски певец и автор на песни, роден през 1944 г. Популярен от 60-те до 90-те години на 20 в. – Б. пр.

⁸ Френски дует, създаден от Ерик Шарден (1942-2012) и съпругата му Ани Готро, наречена Стоун (родена през 1947 г.). Популярни са през периода 1972-1976 г., правят нови албуми през 1990 г. Наградени са с „Почетния легион“ няколко месеца преди смъртта на Шарден. – Б. пр.

тя реши да послушаме музика. „Имаме предостатъчно време за домашното“ – заяви Делфин и легна на мокета в стаята си, опряла брадичка върху ръцете, и постави плоча 45 оборота в светлооранжев преносим плейър за плочи. Песента се казваше „Празник е“⁹, а аз гледах обложката, украсена със снимка на певица – жизнерадостен широко усмихнат брадатко, заобиколен от хора с работни престилки. Никои възрастен от моето обкръжение не носеше работна престилка. Мъжете от семейството ми не ползваха престилки, а си имаха костюми, с които ходеха на работа. Когато се събираха да пийнат по чашка преди вечеря, говореха за грижите си, а те бяха много – здравословни и финансови. Политиката също ги тревожеше. „Спукана ни е работата!“ – бе въздъхнал една вечер братовчедът на баща ми Натан.

Отново се загледах в обложката на плочата. „Възможно ли е човек да е толкова щастлив?“ – питах се аз и галех въодушевените лица на хората около певица. Но вместо да задам този въпрос на Делфин Карнак, я попитах: „Това стил вариете ли е, или попмузика?“. Тя вдигна рамене и в гържанието ѝ усетих предупреждение, че няма да ме покани пак в дома си.

Лиз като че ли не се сблъскваше с подобни препятствия. Когато по-късно ѝ споменах как в юношеските си години не можех да се адаптирам и как това ме сковаваше и оставяше извън кръга на връстниците ми, тя ми възрази: „Е, все пак имахме радио, слушахме „Здравейте, приятели“ и хит-парада...“ А когато настоявах на своето, Лиз споменаваше вечерите, прекарани у леля Ножан, която имаше телевизор и с гъщерите си гледаше шоуто „Номер 1“ на Марити и Жилбер Карпантие¹⁰. Нямах никакъв спомен за тези събития. Може би там са ходели възрастните, без мен и Дора.

⁹ Пее я Мишел Фюген, певец и композитор, роден през 1942 г. – Б. пр.

¹⁰ Семейна двойка, водещи на различни шоу програми по френското радио и телевизия. – Б. пр.

Една сутрин (бях в 8-и клас)¹¹ реших да направя революция в стила си на обличане. Разрових гардероба на родителите си и свих стара риза на баща ми. Бях забелязала, че фуклите в училище носят ризи, стигащи до средата на бедрата върху избелените им джинси, прекалено дългите ръкави скриваха обсипаните им с тежки пръстени ръце, а спиралата за мигли течеше по бузите им и направо огъваше клепачите им. Не притежавах пръстени, но ръкавите на ризата бяха толкова дълги, че никои нямаше да разбере това. Що се отнася до очите ми, очертах ги с молив отдолу и така придобих тежест на погледа си. Оглеждах новия си силует в огледалото, закачено от вътрешната страна на вратата на банята. Джинсите ми бяха прекалено тъмни и малко широки в долната им част, а ботушите с каучукови подметки, които някога бе носила майка ми, не бяха съвършени, но пък бащината риза оправяше нещата. Бе толкова дълга и толкова широка, че направо потъвах в нея. Развързах косите си, които обикновено носех на кок или на конска опашка, и останах за миг като онемяла пред новото си излъчване. Бях в екстаз и не забелязах десена на кариета, който през голямото междучасие в 10 часа и 15 минути Натали Пурнеш нарече „демодиран“, нито пък твърдата яка, която Венсан Мелкио, единственият ми приятел от училището, опипа и с нежна подигравка заяви: „Докопала си ризата на някой банкер, признай си!“

Не можеше и дума да става, че ще споделя тази неприятност с родителите си. Те си имаха и други, доста по-сериозни грижи. Техните родители умираха и това далеч не бе всичко. Откакто навърших дванадесет години, между тях започна студена война: майка ми се хвърли в комунистическия блок, а баща ми подкрепи могъщия американски гигант. Лиз се опитваше да ги вразуми. Обясняваше на баща ми, че той в крайна сметка е анархист. Напомняше на майка ми за

¹¹ Отговаря на 4-ти клас във Франция. Както тук, така и по-нататък за удобство на читателите класовете са дадени с българските им еквиваленти. – Б. пр.

реакцията ѝ при излизането на „Архипелаг Гулаг“. „Не съм от хората, които изхвърлят и бебето с мръсната вода!“ – възразяваше майка ми. Не можех да се удържа и се отдах на размисъл, за да разтълкувам тази метафора. Понякога в съзнанието ми изплуваше бебе, което мама притискаше до гърдите си. Наоколо блестяха мръсните води на сталинизма, а понякога едновременно се появяваха Солженицин и бебето, което газеха в мръсната кал на марксистко-ленинската му баня.

Обичах да разглеждам снимките в албума от кремава изкуствена кожа. В долния му десен ъгъл, под букет с цветя, завързан с изящна панделка в същия цвят, обсипана туктам с блестящи сребърни точки, се мъдреше надпис „Спомен от сватбата“. Мама и татко се усмихваха един на друг, хванати за ръка. Пред кметството майка ми бе облечена с бял сатенен тайор и приличаше на американска филмова звезда. Веждите ѝ бяха почернени, а сочната ѝ уста – силно начервена. Без да си давам сметка, разгадавах цветовете от черно-белите снимки. Обувките ѝ бяха толкова остри, че човек би казал, че някой ги е наточил, а накъдрените ѝ коси нежно обгръщаха прекрасното ѝ лице – най-красивото, което някога бях виждала: толкова хармонично, че се просълзявах от вълнение. Пред синагогата пък бе с дълга рокля без дантели и без деколте – толкова скромна, че изглеждаше предизвикателна. И там се усмихваше, но усмивката ѝ бе неразгадаема. За мен си остава такава и до днес.

Когато бях малка, мислех, че всички хора на света са евреи. Все пак знаех, че има църкви, но не бих казала същото за джамиите и другите храмове. Бях чувала да се говори за Исус Христос, установих, че другите деца не пият вино в петък вечер и не знаят колко вкусно е да ядеш неподквасен хляб с масло. Пред очите ми бяха всички тези неща, които ние имахме в повече или по-малко или пък и двете, но никога не си направих никакви изводи. Ако при отиването ми в средното училище някой ме бе попитал какви са причините

да се чувствам толкова различна от останалите, религията нямаше да фигурира в списъка.

Често имам усещането че не притежавам никаква памет, но въпреки това точността на определени спомени ме поглудява. Някои стари образи са по-осезаеми и по-трайни от събитията в днешно време. В моментите си на мечтане, когато прекосявам града, улицата изчезва, като отнася със себе си протоара, а канализацията поглъща колите. Песента на птиците замлъква. Паметта ми не подрежда нещата и събитията нито в хронологичен ред, нито по значимост. Миналото се появява пред мен като книга, на която някои страници си остават залепнали една за друга и не ме допускат да прочета текста, а други са част от разкъсани коли и се отделят от тях, без да съм го пожелала.

Затварям страницата от живота ми, която се отнася за детската градина, прескачам началното училище, приключвам с времето в прогимназията и отварям новата глава на книгата.

Братята

Срещу монументалната фреска, която украсява залата в партера, неподвижно стои ученик – сам сред потоците ученици от началните, средните и горните класове, които се разминават, като се поздравяват или си разменят обиги. Топло е като в разгара на лятото. Датата е 9 септември, 14 часът – началото на новата учебна година.

С чанта на рамо, момчето смръщва вежди и леко мърда пръстите си, сякаш за да преброи хората, които са замръзнали на стената под четката на художника. Фреската е приблизително четири на петнадесет метра и на нея са изобразени мъже и жени със сива като на слон кожа. Облечени са в групи и бягат от нещо, а в очите им се чете безумен страх или пък се втурват напред (има само една група хора, но са възможни две интерпретации) на фона на зелени ели. Фреската ми напомня за паметници, които видях в Москва по време на училищна екскурзия, когато бях в седми клас и екскурзовод ни бе далечен братовчед, бивш капитан от Червената армия. Други, по-ерудирани от мен хора (защото аз не бях ерудирана) биха направили асоциация с „Две жени, тичащи по плажа“ на Пабло Пикасо.¹²

Момчето се съсредоточава върху картината. Изучава я внимателно. Ще влезе с малко закъснение в клас и ще пропусне встъпителната информация, като например

¹² Картина от класическия период на художника, рисувана през 1922 г. – Б. пр.

програмата, учебните стаи и имената на учителите, но какво значение има? Такъв си е той – обича да съзерцава света. Тъкмо се каня да го оставя да си гледа на спокойствие картината, когато го разпознавам. Косите му вече не са разрошени, но способността му да наблюдава е непокътната. По същия начин, както навремето в Сватбената зала, успя да види, че очите ми са любопитни (и че такива са само моите от всички момичета в класа), забелязва, че вятърът, повдигащ полите на жените, духа в обратната посока на вятъра, под който плуцят носените от мъжете знамена.

Сега косите му са добре подстригани. Едва-едва се къдрят. Обграждат лицето му като косите на статуите на Микеланжело. Очите му не са се променили. Все същите бронзовозелени, а над тях тежат гъсти мигли. Носът му заема твърде много място. Погледът му е неспокоен, а тялото му се колебае дали да разгъне ръцете и краката си, сякаш още не е осъзнало новите си пропорции.

Когато пристига в гимназия „Гюстав Курбе“, за да постъпи в десети клас, той все още е „малкият брат“. Тогава в светлините на прожекторите е по-големият му брат. Мартен успява във всичко. За него са момичетата и отличните оценки. Сянката, която хвърля, пречи да се забележи силуетът, който примигва и се навежда, за да не изглежда толкова висок, сяда в дъното на класната стая, където с изпотено чело обляга рамо на прозореца и търпеливо гризе един нокът, сякаш в очакване да стане самият себе си. Единствено леко окъселите му панталони оставят впечатлението, че метаморфозата може би е започнала.

Момчето се казва Етиен, но когато говорят за него, го наричат „братът на Мартен“. Около братята Шарве се носят слухове. Момичетата казват „братята“, за да не произнесат името на единия, защото то предизвиква

червенина по бузите им и издава чувствата им. Както за учениците, така и за учителите Етиен играе ролята на безвреден разтворител, който не дава възможност отровата, разпространявана от Мартен, да убие когото и да било. Разрежда съвършенството. Заявяват: „Никой не може да бие братята Шарве на баскетбол!“, но по време на мачовете гледат единствено как тича Мартен и имат желание да погледят неговите рамене. Той се издига високо във въздуха, за да отбележи кош, а гръхът на всички увисва върху подметките на обувките му.

Мартен носи спортните си екипи преднамерено небрежно, докато Етиен сгъва внимателно дрехите си и често ги пере. Така... значи се старае да направи всичко правилно, а това намалява чара му.

Спомням си, че когато по онова време питаха нещо Етиен, той поемаше дълбоко въздух и стисваше очи. Правеше същото усилие, когато споменавахме какво ще ядем в ученическия стол или какво е значението на думата „ретроспекция“, когато чакаше автобуса пред училището или когато си припомняше теоремата на Питагор. Времето, което му бе нужно да отговори, обезсърчаваше повечето от нас... Не и мен. Напротив. Измислях какво ли не, за да присъствам на спектакъла, предоставян от съсредоточеното му лице, което сякаш поглъщаше самò себе си. Не се уморявах да го гледам как потъва в размисъл. Когато накрая отвореше уста, си поемаше дълбоко въздух – сякаш се канеше да произнесе дълга реч, а всъщност обикновено отговаряше само с няколко думи. Например „Спагетите ли, не знам, ами... сигурно седем минути...“

Има ученици, които привличат останалите. Може да имат отвратителен характер, какви ли не странности, гразнец тембър на гласа, но тези неща нямат значение и всеобщият захлас е необясним. От тях струи особена

светлина, която кара всички да ги следват и да искат да ги докоснат.

Мартен е галеник на съдбата. Ако в понеделник от неговия уокмен се носи някоя от песните на „Клаш“¹³, във вторник косите на всички щръкват. Ако в сряда донесе касета на „Секс Пистълс“, в игол се превръща Джонни Ротън¹⁴, но ето че в четвъртък, уморен от пънкарите, той се появява, облечен в тениска с лика на Алън Парсън'с Проджект¹⁵...

Всичко се копира според настроенятията и моментните му хрумвания. Всички полагат невероятни усилия да следват вкуса му и около него постоянно цари оживление, примесено с паника. Стараят се да подражават на момичето, което виждат около лъже-пророка Сабатай Зеви¹⁶. Ако излиза с Катя, която има дълги прави кестеняви коси, на секундата всички момичета си изправят косите и ако е необходимо – ги боядисват. Но ето че той се прехвърля на Вивуан, която е къдрава и рижа. Тогава в събота фризьорският салон на втория етаж в Търговски център „Планет 2000“ се пълни с момичета, които къдрят косите си на студено къдрене, а онези, които не могат да се вредят, се задоволяват с ролките на майките си. Само че в понеделник сутринта Мартен зарязва Вивуан заради Лоранс и цяло стадо момичета, къдрави като Шърли Темпъл¹⁷, скърцат ядно със зъби.

Мартен е в единадесети клас, но понеже аз бях вече в

¹³ Британска пънк група, създадена през 1976 г. Освен пънк, в музиката им се усещат елементи на реге, фънк и рокабили. – Б. пр.

¹⁴ Британска пънк група, създадена в Лондон през 1975 г. Джонни Лајдън, наречен Ротън (прогнул), е вокалист и продуцент на групата. – Б. пр.

¹⁵ Британска рок група, известна между 1975 и 1990 г. Един от нейните създатели е Алън Парсън, работил преди това с „Бийтълс“. – Б. пр.

¹⁶ Равин от Смирна (дн. Измир), живял от 1626 до 1676 г. Религиозен водач, действал в цялата Османска империя и твърдял, че е дългоочакваният еврейски месия. Съществуват различни произношения на името му. – Б. пр.

¹⁷ Шърли Темпъл (1928–2014) – американска звезда: дете актриса, певица и танцьорка, прочута с къдравите си коси. Печели „Оскар“ на 6 години. В зрялата си възраст е уважаван дипломат. – Б. пр.

училище „Гюстав Курбе“, го забелязвам още щом се появява в горния курс – в девети клас. Големите не говорят с по-малките. Не знаят дори, че те съществуват. Така че той няма никаква представа коя съм аз.

Можеше да очаквам, че Етиен ще се появи след брат си. Той е година и половина по-малък и един клас след Мартен. Можех да се подготвя. Само че как бих могла да знам, че са братя? Не знаех нищо за момчето с рошавите коси, което ми се бе обяснило в любов преди десет години в Сватбена-та зала на кметството. Не знаех дори името му. Живеехме на около петстотин метра един от друг, но нашите крака нямаше никога да изминат това разстояние, което гълъб можеше да прелети за няколко секунди. Булевардът, който ни разделяше, бе една от многобройните невидими граници на кварталите, които попадаха в района на определено училище. Не бяхме ходили в едно и също начално училище, не бяхме и в една и съща прогимназия. Така че спокойно можеше да не се срещнем никога...

Не изпусках Етиен от очи, но за известно време се оставих да ме увлекат в потока обожателки на Мартен. Е, не стигнах чак дотам да си сменя прическата, а още по-малко да слушам музика, под чиито звуци той подскачаше – без значение къде и кога: наред коридора или в дъното на класната стая. Облякъл е твърде къса тениска, която открива пъпа му, кльощавото му тяло и голната част на ребрата, защото, докато танцува, прави резки подскоци и смели движения, вдигайки ръце към небето. Щяха да накажат всеки друг ученик на негово място, но Мартен успява да се спаси. Обикновено получава оценки между 18,5 и 20¹⁸ и те му осигуряват непоклатим имунитет. Макар че съм част от лагера на момичетата в плен на чара му, мисля рядко за него. Въпреки това ми се случва да потръпна, когато се сблъскваме пред физкултурния салон и той се навежда за

¹⁸ 20 е най-високата оценка във Франция. – Б. пр.

миз към Ага, най-добрия му приятел (името му е Агамемнон, но кой ли би произнесъл подобно име и кой ли би желал да се казва така?!) и му прошепва нещо на ухото, като не престава да ме гледа. Единадесетокласниците не разговарят с ученичките от десети клас, но това не им пречи понякога да преспиват с тях. Без да им продумат и гумичка, освен евентуално да попитат: „Взимаш ли противозачатъчни?“. А момичетата от десетите класове одобряват тази практика... Защото искат да покажат свежите си гърди. Не им пука, че ще страдат... Смели и упорити са. Няма равни на себе си.

Когато казвам „десетокласнички“, нямам предвид себе си. Не знам къде са ми хормоните. Виждам как по челото и брадичката ми, над устните и по слепоочията ми се появяват и изчезват пъпки. Нямам болки по време на цикъл. Не оценявам подобаващо този факт, защото съм достатъчно потресена от отвращението, което природният феномен ми причинява. Косите ми се омазняват бързо, а под очите ми се появяват все нови и нови сенки. Но не погрознявам. Лекото закъснение на пубертета ми придава детинска нерешителност. Потръпвам, като си мисля, че на моята възраст вече можех да имам огромни гърди като Изора Дюшам или широк ханш като Вероник Верите. Невинна съм по свой начин. Знаем всичко, наясно съм с терминологията, напълно наясно съм с местата, където се прави любов (всъщност казва се просто „да го направим“), само че не практикувам тези упражнения. Веднъж с Венсан Мелкио се целунахме в устата просто за да видим за какво става дума и за да си направим услуга един на друг. Стори ми се, че слюнката му има вкус на саламура с копър. И двамата не проявихме желание да повторим преживяването.

Мечтая си за любов по доста абстрактен начин. През повечето време – когато слушам музика. Тя ми въздейства силно. Гърдите ми се надигат, главата ми се замайва, ди-

шането ми се учестява, а клепачите ми горят. Името на любовника ми е Йохан Себастиан Бах.

Когато пред физкултурния салон Мартен се наведе над Ага, хвърляйки безгъл поглед към мен, усетих нещо и в ушите ми зазвуча пасаж от концерта за обой и цигулка в две трети алегро. Бях удовлетворена и извърнах очи.

Подобно вълнение можеше да трае цели седмици. Когато се връщах у дома, слагах диск в уредбата и лягах на земята до дивана, където спяхме двете с Дора, и се оставях музиката, излизайки изпод лъковете на цигулките, да ме понесе. Хроматичните модуляции¹⁹, изразяващи преливанията от болка в радост, от погром в триумф, от ужас в тържество, ми въздействаха силно. Сърцето ми биеше до полуда, тялото ми трепереше, почти губех съзнание и се молах някой да не влезе и да не прекъсне трансa ми. Баща ми работеше като майстор златар в едно ателие, където го бяха наели преди седемнадесет години. Той нямаше да се върне преди седем, а майка ми, която наскоро си бе намерила работа като секретарка при някакъв зъболекар, щеше да се прибере още по-късно. Само че Дора или Луз можеха да се появят всеки момент. Бях нащрек и бях готова всеки момент да скоча върху дивана с невинно изражение. Бях сложила там тетрадка и молив – необходимите аксесоари, за да изглеждам като начинаеща музиколожка, която слуша някоя творба и си води бележки.

Ако бях останала по-дълго в десети глас, тийнейджърската възраст щеше да ме погълне. Просто щях да се присъединя към стадото задгъващи се от нетърпение млади момичета, които ожесточено искат да се наслаждават на всички и всичко. Щях да преспя с Мартен. Щях да съблазня Етиен отново, като му отправям нежни погледи с любопитните си очи. Той щеше да си спомни какво се е случило и ехото на любовта от пръв поглед щеше да го удари като

¹⁹ Най-общо – преминаване от една тоналност в друга, едно от изразните средства на музикалната композиция. – Б. пр.

гръм. Щях да му кажа, че обожавам косите му на статуя, сътворена от Микеланжело, щяхме да подновим прекъснатия си годеж. Щях да се превърна в красиво младо момиче, преизпълнено с щастие – като в приказките. Само че се наложи да напусна гимназията.

Аниес Дезарт
Вечният годеник

Превод Силвия Колева
Редактор Мария Чунчева
Дизайн на корицата Яна Аргиропулос
Коректор Снежана Бошнакова
Предпечат Ивайла Пеева

Френска. Първо издание.
Формат 60 x 90/16
Печатни коли 14
ISBN 978-619-164-495-7

Издава

enthusiast

Запазена марка
на „Алто комюникейшънс енд пбблишинг“ ООД

София, бул. „Васил Левски“ №31
тел. 02/ 943 87 16
e-mail: office@enthusiast.bg

Книгите на „Ентусиаст“ може да закупите
от www.enthusiast.bg

Печат РОПРИНТ

Какво е животът? Според авторката на този роман – обяснение в любов между две четиригодишни деца по време на колежен концерт. Или срещата им на една парижка улица четирийсет години по-късно. Можем да добавим и смъртта на една майка, изложба на абстрактно изкуство, историята на един удобен брак, приятен ден в провинцията или тайните на един жиголо.

Пропит от необичайна виталност, „Вечният зоденик“ носи в себе си признания за падения и възходи, провали и триумфи, периоди на меланхолия и екзалтация. Аниес Дезарт ни омагьосва със своето необичайно перо с невъздържан ритъм и ни въвлеча в размислите си за хода на дните, забвението, любовта, срещите и разделите: с една дума – за живота.

Проницателни и носталгични, тези размисли са неразривно свързани с музиката. Тази, която разказвачът изпълнява, и тази, която обединява в един финален концерт нещастните съдби, които Вселената е разделила. Защото музиката има това свойство – да започва всичко отначало, за да даде шанс на участниците да изиграят по-добре ролите си.

„Чудесен роман. Семейна сага, която разказва за младежките любови, съжаленията на възрастните, брака, поколенията, които пресичат пътищата си, трудните житейски съдби, прекъснатите връзки. И нищо от това не оставя впечатление за баналност.“

• L'Express •

„Невероятна сплав от хумор, гълбочина и лека меланхолия.“

• L'Humanité •

Цена: 18 лв./9.20 €

www.entusiast.bg